

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

У статті проаналізовано динаміку розвитку фармацевтичного ринку України за 2008-2013 рр., визначено причини уповільнення темпів зростання фармацевтичного ринку України, виявлено основні фактори інвестиційної привабливості фармацевтичного ринку України та шляхи її підвищення для залучення вітчизняних та іноземних інвесторів.

Ключові слова: інвестиції, обсяг інвестицій, інвестиційна привабливість

Постановка проблеми. Сьогодні дуже гостро постає питання забезпечення вітчизняних підприємств необхідними інвестиціями, оскільки рівень економічного зростання підприємства значним чином залежить від рівня його інвестиційної привабливості. Інвестування є основою розвитку підприємств, особливо тих, які належать до фармацевтичної галузі. Адже головними характеристиками даної галузі є наукоємне виробництво та використання складних технологій. Тому розвиток підприємств фармацевтичної галузі безпосередньо залежить від регулярності здійснення інноваційних процесів та забезпеченості інвестиційними ресурсами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми розвитку фармацевтичного ринку присвячені наукові праці вітчизняних науковців Кармишева Д. В., Кубаревої І. В., Майстро Р. Г., а також провідним фахівцям у сфері економічних досліджень К. Магалецькому, О. Чорноротову, В. Фазлеєвій та ін. В їх публікаціях та дослідженнях висвітлено актуальні питання щодо інвестиційного розвитку підприємств фармацевтичної галузі, різні аспекти зі сфери залучення інвестицій у фармацевтичну галузь. Також управління інвестиційними проектами у даній галузі розглядає група науковців Деренська Я. М., Костюк Г. В., Посилкіна О. В.

Формування цілей статті. Метою дослідження – є аналіз проблем зростання інвестиційної привабливості підприємств фармацевтичної галузі та пошук шляхів її підвищення.

Виклад основного матеріалу. Фармацевтична галузь – це потужний сектор економіки та одна із найбільш динамічно розвинутих вітчизняних галузей.

Ринок фармацевтичних препаратів характеризується зростанням натуральних та грошових показників протягом останніх п'яти років (Рис. 1). Загальний обсяг фармацевтичного ринку України за результатами 2013 року склав 35,85 млрд. грн, що на 12,7% перевищує результати 2012 року. При цьому, у натуральному вимірі обсяг ринку становив 1,99 млрд. умовних упаковок, що лише на 1,6% перевищує аналогічний показник 2012 року.

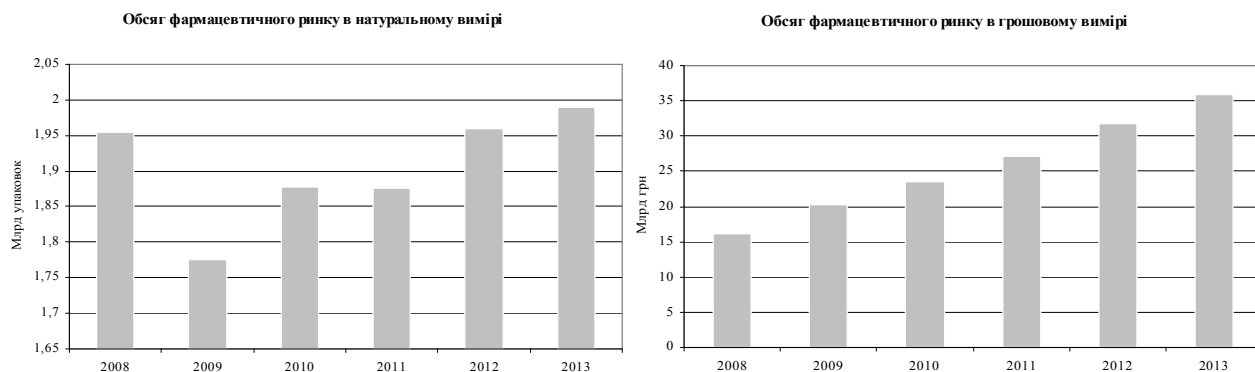

Рис. 1. Динаміка розвитку фармацевтичного ринку України за 2008-2013 р.
(у натуральному та грошовому вимірах) [1]

У той же час, відбулося уповільнення темпів зростання фармацевтичного ринку. На думку О. Чорноротова, начальника відділу корпоративних рейтингів агентства «Кредит-Рейтинг», одними з основних факторів уповільнення є:

- зниження реальних доходів населення;
- загострення соціально-політичної ситуації в країні, що дестабілізує функціонування ринку;
- зниження рівня доступності для населення у зв'язку зі здорожченням фармацевтичних препаратів (за 2013 рік зростання цін на лікарські засоби, як основну групу продукції, становило 11-12%);
- поступове наближення до ліміту платоспроможного попиту населення, а також використання більш ефективних лікарських засобів, що супроводжується зменшенням обсягу споживання препаратів у натуральному вимірі [1].

Як результат дії зазначених факторів, а також багатьох інших, загальний рівень споживання лікарських препаратів на душу населення в Україні є досить низьким (витрати на лікарські засоби займають 5-6 місце у загальній структурі витрат домогосподарств України, що становить 75-80 доларів США на рік) у порівнянні з європейськими країнами (Рис. 2).

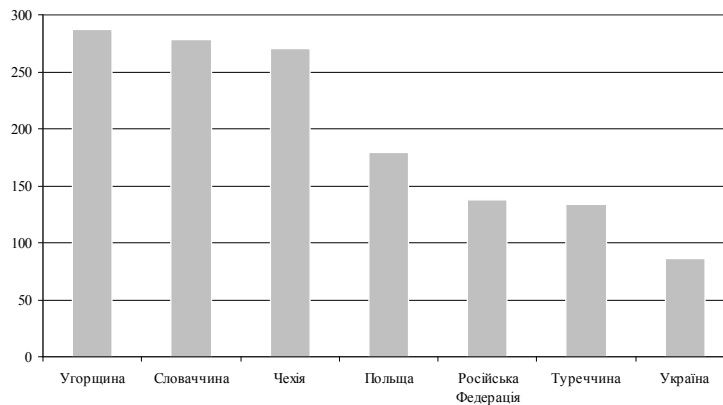

Рис. 2. Споживання фармацевтичної продукції на душу населення у 2012 році (доларів США) [2]

Враховуючи велику чисельність населення України та відносно невеликі обсяги ринку, можна говорити про існування значного потенціалу та великих перспектив зростання фармацевтичного ринку, що робить його привабливим для вітчизняних та іноземних інвесторів.

І.В. Кубарева виокремлює наступні аспекти, які роблять українську фармацевтичну галузь та її компанії інвестиційно привабливими, а саме:

- очікування щодо подальшого зростання світового фармацевтичного ринку відкриває можливості географічної експансії (розвитку експорту) для українських компаній та розширює їх ринки збуту;

- високі темпи зростання українського фармацевтичного ринку сприяють розширенню продуктового портфелю та збільшенню обсягів реалізації;

- низький рівень споживання фармацевтичної продукції на душу населення зменшує перспективи для збільшення обсягів споживання фармацевтичної продукції;

- приналежність українського фармацевтичного ринку до ринків, що розвиваються, та переважання на ньому генеричних препаратів є перспективним для виробників оригінальних препаратів в частині укрупнення власного бізнесу (продуктової експансії), диверсифікації діяльності та розширення ринків збуту;

- існуючий потенціал щодо проведення досліджень та розробок є підґрунтям для розвитку сегменту оригінальних лікарських засобів (ОЛЗ) за умови належного фінансування;

- запровадження міжнародних стандартів щодо забезпечення та контролю якості фармацевтичної продукції сприяє інтеграції у міжнародні процеси та підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних виробників [3].

Поширення медичного страхування, відсутність цінового контролю та високі прибутки сприяють залученню іноземних інвесторів. Основною перешкодою для них залишається політична нестабільність в Україні.

Варто додати, що на законодавчому рівні не закріплені преференції для місцевих виробників, що надає можливість іноземним стратегічним інвесторам мати повний доступ до українського ринку без локального виробництва.

Тому провідні закордонні виробники все частіше обирають український фармацевтичний ринок для локалізації своїх виробництв, як повідомляється Державною службою України з лікарських засобів. Зокрема, до 2010 року було реалізовано інвестиційні проекти на суму 30 млн. доларів США. За 2010-2012 роки інвестиції в український фармацевтичний ринок становили понад 120 млн. доларів. Це будівництво в Києві найбільшого в Європі підприємства з виробництва інфузійних препаратів, нового біофармацевтичного комплексу в Білій Церкві, запуск виробництва фармацевтичних субстанцій у Сумах.

Протягом 2013 року свою зацікавленість у придбанні, локалізації виробництва або реалізації спільних проектів з українськими виробниками виявили американські компанії: «Merck Sharp & Dohme Idea Inc.», «Abbott», «Glaxo Smith Kline», «Lupin», «Aurobindo Pharma», «Nikma pharmaceuticals» [4].

Для підвищення інвестиційної привабливості фармацевтичної галузі України для іноземних інвесторів необхідно створити певні умови. Зокрема, як основні серед них Д. В. Карамішев та Ю. О. Леонова визначають такі:

- розробити та запровадити загальні концепції по відношенню до інвестицій в фармацевтичну галузь;
- прийняти законодавчі акти відносно інвестицій і підприємницької діяльності фармацевтичної галузі;
- здійснювати контроль за процесами іноземного інвестування в фармацевтичну галузь;
- надавати іноземним інвесторам підтримки, в тому числі, інформаційної, експертної, технічної та інших видів;
- врахувати інвестиційні ризики, шляхом надання державних гарантій;
- здійснювати екологічний контроль [5].

У свою чергу, представник компанії «Horizon Capital» К. Магалецький, найважливішим фактором для стратегічного інвестора у фармацевтичній галузі вважає портфель лікарських препаратів (Рис. 3).

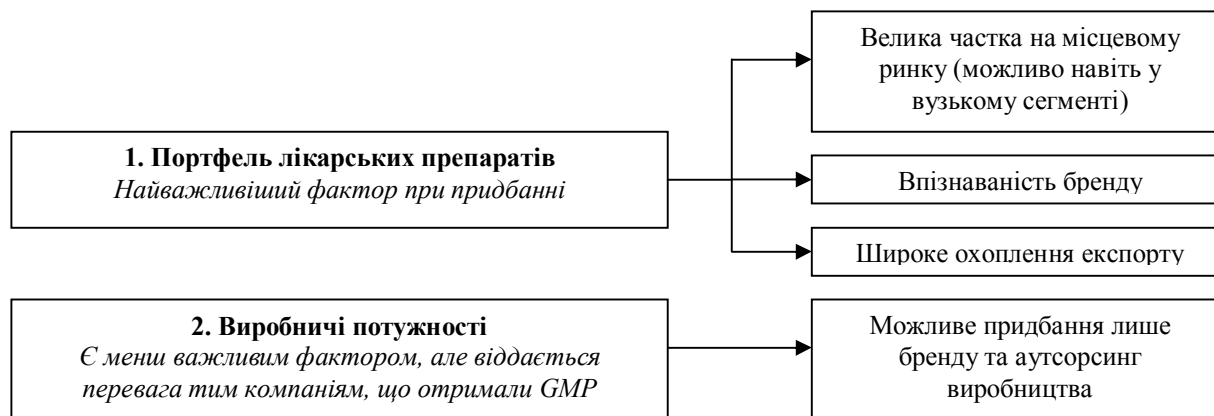

Рис. 3. Важливі фактори для стратегічного інвестора [6]

Крім того, К. Магалецький зазначає, що багато стратегічних інвесторів не дуже зацікавлені у виробничих активах в Україні, оскільки відсутні жорсткі обмеження на імпорт лікарських препаратів (ця ситуація зараз змінюється), і місцеві виробники не мають чітко виражених вподобань (ситуація зміниться після запровадження системи компенсаційних виплат). Стратегічні інвестори, які ще не прийшли в Україну, часто готові заплатити вищу ціну, щоб отримати можливість вийти на місцевий ринок.

Складна макроекономічна ситуація та несприятливий інвестиційний клімат уповільнюють приток інвестицій до фармацевтичного ринку України. У той же час, позитивна динаміка ринку та значний потенціал росту є привабливими для іноземних інвесторів.

На думку К. Магалецького збільшити інтерес іноземних інвесторів може розвиток вітчизняних брендів, запровадження обмежень на імпорт медикаментів та запровадження системи компенсаційних виплат.

Важлива роль у процесі залучення інвестицій у фармацевтичну галузь належить саме фармацевтичним підприємствам. На рівні компанії власники повинні визначати пріоритетні сфери і напрями інвестування, сприяти зменшенню зовнішніх ризиків та бюрократичних перепон для розвитку спільного підприємства.

Аналізуючи діяльність українських фармацевтичних підприємств, можна зробити висновок, що більшість з них має однакові інвестиційні інтереси, які полягають в наступному: це модернізація та розширення виробничих потужностей; підвищення технологічного рівня виробництва; забезпечення та контроль якості продукції відповідно до міжнародних стандартів, розвиток продуктового портфелю, дослідження та розробки нових препаратів; розвиток бренду.

Висновки. У результаті аналізу фармацевтичної галузі було виявлено широкі можливості для підвищення рівня інвестиційної привабливості даної галузі, що, насамперед, можливо завдяки високим темпам зростання ринку та низькому рівню споживання

фармацевтичної продукції на душу населення України. За ситуації, яка складається зараз на фармацевтичному ринку, а саме присутність невеликої кількості вітчизняних інвесторів, а також їх низька активність, важливим є залучення іноземних інвесторів.

У роботі було розглянуто основні фактори, які є важливими для стратегічних інвесторів, та запропоновано шляхи підвищення інвестиційної привабливості фармацевтичної галузі для іноземних інвесторів. Основну роль для інвестора відіграє портфель лікарських препаратів підприємства. Залучені інвестиції більшість підприємств мають намір спрямовувати безпосередньо на модернізацію та розширення виробництва, відповідно, виготовлення нових лікарських форм та препаратів, збільшення свого представлення на фармацевтичному ринку, формування бренду.

Важливо зазначити, що все-таки головним фактором у підвищення інвестиційної привабливості підприємств фармацевтичної галузі є рівень інвестиційної привабливості України загалом. Несприятливість інвестиційного клімату України має безпосередній вплив на інвестиційну привабливість всіх галузей економіки.

Подальші дослідження варто зосередити на уточненні конкретних рекомендацій для підприємств фармацевтичної галузі, які прагнуть залучати інвестиції вітчизняних та іноземних інвесторів для своїх інноваційних проєктів.

Список використаної літератури

1. Чорноротов О. Огляд фармацевтичного ринку України за 2013 рік / О. Чорноротов [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.credit-rating.ua/img/st_img/AS/2014/10.04.2014/Pharma_2013.pdf.
2. Магалецький К. Інвестиційні перспективи фармацевтичного ринку / К. Магалецький [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/uploads/2014/02/5.pdf>.
3. Кубарева І. В. Оцінка фармацевтичної галузі України у контексті інвестиційної привабливості її компаній / І. В. Кубарева // Економіка підприємства: теорія та практика: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.; 12 жовт. 2012 р. – К.: КНЕУ, 2012. – 331 с.
4. Фазлєєва В. Фармацевтична галузь країни підбила підсумки і спрогнозувала плани на майбутнє / В. Фазлєєва // Ліки України. – 2014. – №1 (177) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.health-medix.com/articles/liki_ukr/2014-02-28/ofits.pdf.
5. Карамішев Д. В., Леонова Ю. О. Державне регулювання інвестиційних процесів у фармацевтичній галузі України // Електронне наукове фахове видання «Державне будівництво». – Харків – 2009. – №9.

6. Магалецький К. Фармацевтичний ринок України у міжкризовий період / К. Магалецький [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/uploads/2012/02/125375-Магалецький.pdf>.

КАРПЕНКО Ю. Н. НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОМПАНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

В статье проанализирована динамика развития фармацевтического рынка Украины за 2008-2013 гг., определены причины замедления темпов роста фармацевтического рынка Украины, выявлены основные факторы инвестиционной привлекательности фармацевтического рынка Украины и пути ее повышения для привлечения отечественных и иностранных инвесторов.

Ключевые слова: инвестиции, объем инвестиций, инвестиционная привлекательность.

KARPENKO Y. M. WAYS TO IMPROVE THE COMPANY'S INVESTMENT OF THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY

The article analyzes the dynamics of the pharmaceutical market of Ukraine for 2008-2013, determines the cause of slowing growth of the pharmaceutical market of Ukraine, the main factors of investment attractiveness of Ukrainian pharmaceutical market and the ways to improve it in order to attract domestic and foreign investors.

Keywords: investment, level of investments, investment attractiveness.